

1

וְהָאֵרֶץ הַזֹּאת הִיא הַקְּדוֹשָׁה הַזֹּאת - בְּשִׁמְעוֹן בֶּן לָקֵשׁ פֶּסֶחַ קָרִיא
בְּיָמֵינוּ: 'הָאֵרֶץ הַזֹּאת הִיא הַקְּדוֹשָׁה הַזֹּאת, וְהַזֵּאת כָּבֵד, שְׁמַעְרָא: (ירמיהו כג) 'רֵאִיתִי אֶת
הָאֵרֶץ וְהִנֵּה הִיא; וְעַתָּה, וְהַזֵּאת מִדֵּי: (אסתר יד) 'בִּבְהִלּוֹ לְהַבִּיא אֶת הַקָּרָן;
'חֹשֶׁךְ' - וְהַזֵּאת בֵּן שְׁתֵּי שָׁנָיִם עֶשְׂרִים שָׁל יִשְׂרָאֵל בְּגִירוּתָהּ, שְׁהִיְתָה אֹמֶרָת
לָהֶם: כָּתוּב עַל קָרְן הַשּׁוֹר שְׁאִין לָקֵם חֶלֶק בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל; 'עַל פְּנֵי תְהוֹמִים,
וְהַזֵּאת מִמְּלִכַת הַרְשָׁעָה שְׁאִין לָהּ חֶקֶר כְּמֵה תְהוֹמִים, מֵה תְהוֹמִים הַזֵּאת אֵין לוֹ
חֶקֶר אֶף הַרְשָׁעִים בֶּן: 'יָרִים אֶלֵּהֶם מִדְּמָתָהּ, וְהַרְחִיק שֶׁל מֶלֶךְ הַמֶּשֶׁחַ

מִדְּמָתָהּ - בְּרַחֲמֵי

2

והנה התבאר בדבר זה דברי חכמי יון מה שרצו בזה שאמרו (ב"ר ב, ה) כתבו

על קרן השור שאין לכם חלק באלקי ישראל, כי אמרו מצד ישראל עשו את העגל מיד שהוציא אותם ממצרים אם כן מורה שאין להם ח"ו חלק באלקי ישראל, כי הדבר שהוא בעצם הוא ראשונה והעגל היה ראשון וזהו מה שאמרו כתבו על קרן השור ולא אמרו כתבו על גייר כי הקרן היה מן השור עצמו ור"ל שעשו העגל והחטא זה דבר עצמי להם ולא דבר מקרה ולכך אין להם חלק באלקי ישראל ואין לך דבר שהוא קשה יותר מן הקרן, ואמרו כי דבר זה יש להם לישראל מצד קושי ערפם שיש בהם וקושי ערפם בודאי מצד עצמם לכך העגל הוא מצד עצמם כמו שאמר השם יתברך במעשה עגל (דברים ט, יג"ד) ראיתי את העם הזה והנה עם קשה עורף הוא, הרף ממני וגו', כך אמרו היונים ולא הבינו התשובה על זה שאמר הכתוב (ישעיה מט, טו) ואנכי לא אשכחך, וכה זה מפני שרצו האומה הזאת לבטל מן ישראל מעלתם האלקית העליונה שיש לישראל, ולכך גורו עליהם לבטל מהם התורה אלקית

מִדְּמָתָהּ, בְּרַחֲמֵי

5

אמרו נשמע ונעשה היה להם דעת עצמם כמו כל בריה שיש לו דעת עצמו ולא היה להם דבר זה רק כי הם היו נמשכים אחר השם יתברך הוא העילה והכל הוא מצד העילה ולא מצד עצמם וכאילו אינם דבר בעצמם, ולפיכך הקדימו נעשה לנשמע ולא היו תולים בדעת עצמם רק כל אשר יגזור עליהם השם יתברך ישו מבלי שיבחנו הדבר בדעתם אם כן אין להם דעת עצמם ודבר יאיינו מציאות לעצמו רק הוא תולה בו יתברך לא שייך סילוק והסרה מאתו ו"ש (ישעיה מט, טו) ואנכי לא אשכחך, פירוש אף על גב שיש הסרה וסילוק אף שהם בני נחשבים כמו שאמרנו מכל מקום מצד העילה הוא השם יתברך ואינם מיוחדים לעצמם אין להם הסרה והיינו ואנכי לא אשכחך, כי זה מה שנקראו ישראל בנינים ואין זה מצד העילה ולדבר זה יש לו הסרה וסילוק אבל ואנכי שהוא יתברך אלקיך וזה שאמר (שמות כ, ב) אנכי ה' אלקיך, כלומר שאני ה' אלקיך ואין תולה בכך רק כי כך מחויב מן השם יתברך שהוא העילה ומן השם יתברך שהוא העילה מחויב שאני אלקיך והדבר שהוא מחויב אין לו שנוי ותקבלו אותי לאלוה כאשר דבר זה מחויב על כל פנים, ולפיכך ואנכי לא אשכחך (שם מט, טו) כי דבר זה הוא מצד העילה.

מִדְּמָתָהּ, בְּרַחֲמֵי

4

אבל החבור והצירוף שיש לישראל אל הקדוש ברוך הוא מצד אחר והוא חבור מצד העילה עצמה וחבור שהוא מצד העילה אין לדבר זה שהוא מצד העילה יש לו שנוי, כי מצד העילה אין שנוי רק ההשתנות הוא מצד העלול שהוא בעל שנוי וזה מפני שאין לישראל דבר בעצמם עד שיהיה הסרה שייך בהם רק השם יתברך כחי בהם, ודבר זה הוא מצד העילה ולכך, ואנכי ה' השם יתברך אמר להם אנכי ה' אלקיך (שמות כ, ב) והוא מצד העילה וזה אין שכחה לו דבר שהוא מצד העילה וזה כי אנכי הוא מצד שהוא יתברך עילה להם ובפרט עילה מחויבת כמו שמוכיח הלשון שאמר אנכי ה' אלקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים (שם כ, ב) וכבר הקשו כמה חכמים כי לא נזכר כאן שום מצוה רק היה לו לומר אנכי ה' אלקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים לכך אהיה לך לאלקים, וכאן לא אמר דבר צווי כלל עד שהרבה נבוכו בזה ונחנו מספר אחר לעשות הדברות והוציאו אנכי מכלל עשרת הדברות כמו ש'בארנו בחבור תפארת ישראל (פרק לו) אבל עיקר פירוש זה שאם אמר אנכי ה' אלקיך לכך אהיה לך לאלקים אם כן היה זה משמע שהוא יתברך אלוה להם תולה בישראל והיה זה מצד העלול שהם מקבלים השם יתברך לאלקים, ואם כן אי אפשר שיהיה סילוק לזה דבר שהוא מצד העילה כי הוא יתברך עילה מחויבת לישראל ודבר שהוא מצד העילה אין סילוק לזה כלל ולכך אמרו ישראל נעשה ונשמע (שמות כד, ז) ואלו

3

ופירשו זה • בפרק אין עומדין (ברכות לב, ב) אמרו, ותאמר ציון עזבני ה' וה' שכחתי (ישעיה מט, יד) היינו עזובה היינו שכוחה אמר ריש לקיש אמרה כנסת ישראל לפני הקב"ה רבש"ע אדם נושא אשה על אשתו ראשונה וזכר מעשה הראשונה אתה עזבתני ושכחתי, אמר לה הקב"ה בתי י"ב מזלות בראתי ברקיע ועל כל מזל ומזל בראתי לו שלשים חיל ועל כל חיל חיל בראתי לו שלשים לגיון ועל כל לגיון ולגיון בראתי לו שלשים רהטון ועל כל רהטון ורהטון בראתי לו שלשים קרטון ועל כל קרטון וקרטון בראתי לו שלשים גסטרא ועל כל גסטרא וגסטרא תליתי בו שלש מאות וששים וחמשה אלפי רבוא כוכבים כנגד ימות החמה וכולן לא בראתי אלא בשבילך ואת אמרת עזבתני ושכחתי התשכח אשה עולה (שם, טו) אמר הקב"ה כלום אשכח עולות אילים ופטרי רחמים שהקרבת לפני במדבר אמרה לפניו רבש"ע הואיל ואין שכחה לפני כסא כבודך שמה לא תשכח לי מעשה ג' העגל אמר גם אלה תשכחנה (שם, טו) אמרה לפניו רבש"ע הואיל ויש שכחה לפני כסא כבודך שמה תשכח לי מעשה סיני אמר לה ואנכי לא אשכחך (שם, טו) והיינו דא"ר אלעזר א"ר אושיא מאי דכתיב גם אלה תשכחנה זה מעשה כ"ה העגל, ואנכי לא אשכחך זה מעשה סיני.

ואם כן ראוי היה מצד שישראל הם בניו שלא יהיה סילוק ושכחה לדבר זה, מכל מקום יש כאן סילוק והסרה לדבר זה כי אב ובן חלוקים הם כמו שאמרנו, ולכך ש'יש הסרה כאשר ישראל אין עושים רצונו של הקדוש ברוך הוא ושייך בזה שכחה אילו לא היה חבור מצד אחר לישראל רק מצד שהם בניו אף כי הוא דבר קשה היה שכחה לדבר זה

מִדְּמָתָהּ, בְּרַחֲמֵי

6

(ליל ו) אא"ז מיר ד"ל הגיד צנס רבותיו ז"ל. פי הגמרא פתילות ושמיים שאין מדליקין בשבת מדליקין בחנוכה אשר אף הנפשות שאין להם עלי' בשבת יכולין לעלות בחנוכה ונפש כ'טוריקון כר פתילה שמן. ופתילות הפסולין שאור מהסככת בהן. כדעך וקופץ ט"ו. והיינו שלא יוכל לקבל ההארה מן עומק לבו ט"ו. והיינו שיש נקודה פנימיות בכל איש ישראל שאין שם מצע ככרי רק ש'לרד להיות שנקודה זו חמפסט בכל האדם. ועל מדי הלל והודאה יכולין להכניס נקודה זו בכל הנפש. והוא עי"ז שממח האדם בנקודה זו ונתן הודאה להקב"ה על שזכה להיות בכלל ישראל. עי"ז החשק יכול להרחיב הנקודה.

מִדְּמָתָהּ, בְּרַחֲמֵי

יב. וכשנברו בית חשמנאי ונצחום, בדקו ולא מצאו
 אלא פך אחד של שמן שהיה מונח בחותמו של כה"ג,
 ולא היה בו אלא להדליק יום אחד, ונעשה בו נס והדליקו
 ממנו שבעת ימים. טומאת השמנים, השחתת המדות והדיעות,
 שבאה למחנה ישראל מסכת התגברות היונים ושלטונם, היא
 הצרה היותר איומה הנוגעת עד נפש האומה. זאת היא אמנם
 ממפלאות תמים דעים, שאם הדיעות המסתעפות מן עומק יסוד
 התורה, אחדות השם יתברך ואמונתו, נפגמו מתגרת עול יונית,
 הנה כשם שהכהן הכללי שבעם ד' הוכן להורות חוקי ד'
 ומשפטי, להראות בפועל תוכן של חיים קדושים וטהורים למען
 היות למופת לעם כולו, כן יש בכל אדם מישראל צד כהונה,
 מפני שבכללם המה ממלכת כהנים וגוי קדוש. התשוקה
 הפנימית, לקדושת החיים ולדעת התורה וללכת בדרכיה, היא
 גנוזה בעומק הלב הישראלי. וכבר ביארנו בע"ה בתעודת
 מעשר שני הנאכל לבעלים, שהוא בא לעורר את יסוד הכהונה
 העצמית הנמוגת בנפש כל אדם מישראל. והנה הכהונה בכללה
 מתפשטת על דרכי החיים ועל כל מרחב הדעה הטהורה, גם היא
 היתה כבר מוכנת להתחלל מכחה של יון. אבל עוד יותר עמוק
 בלב שוכן אור הנשמה הישראלית, ששם גנוז הקשר הפנימי של
 האיש הישראלי, המופיע בכל עז בכלל האומה, עם האמונה
 העקרית בשם ד' אלהי ישראל, והרצון החזק והנערץ שלא
 להפרד מבית חייהם, מהאמונה בכללה. זהו העולם הפנימי
 הישראלי, שדוגמתו בתוך הכלל הוא הכהן הגדול הנכנס לפני
 ולפנים לשרת בקודש ביום הקדוש המובדל מכל עסקי החיים
 הגשמיים. אותו הפך הקטן שמונח בחותמו של כה"ג, לא יוכלו
 היונים לטמאות, לעקור מכלל ישראל קישורם הפנימי העמוק
 עם ד' אלהי ישראל, זה לא יוכלו כל בעלי כח ורע, "מים רבים
 לא יוכלו לכבות את האהבה ונהרות לא ישטפוה".

אמנם כאשר
 30 הפך נשאר בקטנותו, כאשר האמונה רק בלב תהיה גנוזה ועל
 החיים בפועל לא תראה את כחה, כמה זה תוכל עמוד, כיון
 שהחיים בפועל כבר לקחו להם דרך אחרת שלא ע"פ היסוד של
 האמונה הפנימית, הלא תוכל חלילה שארית הפליטה להכבות
 מערימת הדשן של החיים המזורים המוצברים עליה ומונעים את
 35 אורה מלהתפשט, "באפס עצים תכבה אש". אבל זהו הכח
 הנפלא שיש ברשף האור הגנוז, שאע"פ שימצא לפניו דרכי
 חיים הפוכים מתוכנו, דיעות המתפשטות העומדות מנגד לו,
 מבלי דעת של אותן בעלי הדיעות שהם בזה הולכים בדרך
 הפוכה מאשר טמון בפנימיות היותר עמוקה שבנפשם. והנה
 40 תגלה יד ד' ע"י עלילותיו עם עם זו בחר לו, והניצוץ הקטן
 יתלהב ויעקור משורש את כל ארחות החיים הזרים, ואת כל
 הדיעות ההפכיות אשר נערמו עליו חמרים חמרים, ויתפשט על
 כל ארחות החיים להשיב לכן של ישראל לאביהן שבשמים, עד
 45 והמצוה, להחיות את ישראל ולהאיר אורם, עד עבור כל הזמן
 ההוא ועד בא התקופה החדשה של אור חדש על ציון, עד בא
 שנת גאולה ויום רצון לד'.

עין אור למה שכתבתי, ע"ה.

וראשית הנס האתחלתא דגאולה, היתה עם
 גילוי פך השמן החתום בחותמו של כהן גדול,
 שמרומז כביכול על הקב"ה בכבודו ובעצמו. וענינו,
 הנקודה הפנימית של חלק ה' עמו שהיא בבחי' פך
 5 השמן החתום בחותמו של כהן גדול ונשמר בקדושה
 ובטהרה. ונקודה זו של חלק ה' עמו נמצאת הן
 בכללות ישראל והן בכל יהודי, כמאמר מרן אדמו"ר
 בב"א זי"ע, עוד מעט ואין רשע, שבכל רשע יש
 עוד מעט שאין רשע, וזהו הקוסטא דחיותא מה
 שנשאר בו הכח של חלק ה' עמו.

ענין אור למה שכתבתי, ע"ה.

איתא בספ"ק שמצות נר חנוכה היא האחרונה
 מ' מצוות דרבנן, שתר"ג מצוות דאורייתא בצירוף
 ז' מצוות דרבנן מנינם תר"ך העולה למנין כת"ר,
 נמצא שע"י מצוה זו של נר חנוכה נשלם כתר המלך.
 והענין, כד"א בפתח אליהו בתקו"ז, כתר עליון איהו
 כתר מלכות ועליה אתמר מגיד מראשית אחרית.
 ראשית הכתר היא המצוה הראשונה שנאמרה בסני
 בעת מתן תורה, בהיות כלל ישראל בשיא המדרגות,
 שנפתחו כל ה' רקיעים וראו הכל שאין עוד מלבדו,
 ונתעלו לדרגת מלאכי מעלה, כמאה"כ (תהלים פב)
 אני אמרתי אלקים אתם ובני עליון כולכם. ואחרית
 הכתר היא המצוה האחרונה מצות נר חנוכה,
 שנתקנה בשעה שהיו ישראל בשפל המצב הירוד
 ביותר, עד שהיה דומה כי אבדה אחריתם ח"ו. וזה
 15 מרומז בקדושת כתר, שאומרים כתר יתנו לך ה'
 אלקינו מלאכים המוני מעלה עם עמך ישראל קבוצי
 מטה, בתחלה מלאכים המוני מעלה, זהו ראשית
 הכתר, כאשר היו ישראל בבחי' מלאכים. עם עמך
 ישראל קבוצי מטה, כמו שזעק פ"א מרן אדמו"ר
 20 בד"ש זי"ע, קבוצי מטה מטה מטה, היינו שאפילו
 אלו שהם מטה מטה במדרגה השפלה ביותר בחי'
 למטה מעשרה, גם מהם עולה כתר המלך, שבחי'
 זו היתה בחנוכה שאז נשלם הכתר עליון.

ענין אור למה שכתבתי, ע"ה.

והנה זה נשאר לדורות, בימים ההם בומן
הזה באה התעוררות בלב אנשים אפי'

המתיאשים, אם אך צר להם ממצבם הנוכחי.
 וכמו אז שעמדת להם בעת צרתם דוקא, כמו
 5 כן היום כל איש מצוק ומר נפש הרובץ תחת
 משא מלך זקן וכסיל ומצפה ומשתוקק להושע.
 אך חסרות לו התחזקות והתעוררות לאמור
 עלה נעלה וירשנו אותה כי יכול נוכל לה.
 והוא כמתיאש בעיני עצמו לצאת מהמבוכה
 10 הזאת בחשבו כי הרבה פעמים התחיל ולא
 עלה בידו לגמור, ע"כ איננו מאמין בעצמו
 שעודנה הברירה בידו, והבחירה חפשית ואם
 יקבל עליו מהיום לפרוק ממנו עול חשבונות,
 הרבים אשר חשבו בני האדם ולקבל עליו
 15 עול מלכות שמים שלימה, לכתוב ידו להשיג,
 יעשה ויצליח. לאיש כזה באה היום התעוררות
 מלמעלה כמו מאז שנאמר ועוררתי בניך ציין
 על בניך יון, אבל ההתעוררות היא רק לפי
 מסת שהוא מיצר ונפשו מרה לו:

20 ולפי האמור יובן מה שתכמים הגידו ברמו
 דברי הש"ס פתילות ושמונים שאמרו
 חכמים אין מדליקין בהם בשבת מדליקין
 בהם בחנוכה, דקאי על נפשות ישראל
 המגושמים ביותר שאין להם עלי' בשבת יש
 להם עלי' בחנוכה.

ענין אור למה שכתבתי, ע"ה.

וביתר עמקות י"ל הענין, דהנה מצינו שכל
 הנסים והגילויים שהיו לישראל היו לאתר שעברו
 חשכות גדולה מקודם. כמו בגאולת מצרים, שהיתה
 מקודם כוז חשכות שהיו משוקעים במ"ש שערי
 5 שומאה, ובסוף עוד נוסף עליהם קושי השעבוד, ורק
 אח"כ היה הגילוי של מורא גדול זה גילוי שכינה.
 וכן כשעמדו על הים היו במצב של חשכות כ"כ,
 עד שהיה הגילוי הגדול שראתה שפחה על הים מה
 שלא ראה יחזקאל הנביא. וכן היה בנס חנוכה,
 10 שמקודם חשכו עיניהם של ישראל, ולבסוף היה גילוי
 האור הגדול של חנוכה. וכן גם בעקבתא דמשיחא
 שהחשך יכסה ארץ, הרי כל זה הכנה לגילוי הגדול
 העתידי להיות שתמלא הארץ דעה את ה'. שכל כמה
 שהגילוי יותר גדול רבה יותר החשכות מקודם. והבי'
 15 בזה, לפי שכך ברא השי"ת את סדר הבריאה, שקודם
 כל צמיחה יש העדר, שההעדר מסייע לצמיחה.
 וכדרך גרעין הורע שזורעים באדמה, שמקודם הוא
 נרקב לגמרי עד שלא נשאר בו כי אם קוסטא
 דחיותא, ורק אז מתחלת הצמיחה. וקודם שנרקב
 20 אין הצמיחה יכולה להתחיל, ואם נרקב לגמרי עד
 שאין בו כבר אפילו קוסטא דחיותא, אזי כבר אין
 לו תקנה, כך שזמן התחדשות הצמיחה הוא בעת
 שהגרעין רקוב ונשאר בו רק קוסטא דחיותא.
 וכן הוא בכלל ישראל שקודם כל צמיחה וגילוי של
 25 אור עברו מקודם תקופה של חשכות גדולה, עד
 שנתגלתה הקוסטא דחיותא של חלק ה' עמו, היא
 הנקודה הנצחית שתמיד מי כעמך ישראל גוי אחד
 בארץ, שמנקודה זו צומת ועולה אור חדש, ובלא
 ההעדר מקודם א"א היה בכלל להמשיך את גילוי
 30 האור הגדול. וזהו מן המיצר קראתי י', שהמצב של
 חשכות והעדר הוא גופא הסיבה שמביא וממשיך בחי'
 ענני במרחב י'. וכמ"כ הוא אצל כל יחיד, שעוברים
 עליו משברים קשים ומצבים של העדר שנדמה לו
 כי כלו כל הקיצין, שאינו רואה לפניו שום מוצא,
 35 בגשמיות או ברוחניות, או עליו להאמין בכח העליון
 של חלק ה' עמו שהוא כח נצחי. ועליו רק לבקש
 ולהתפלל שההעדר הזה יובילו לצמיחה מתודשת. וזה
 כחו של נר חנוכה המאיר את כל אריכות הגלות.

ענין אור למה שכתבתי, ע"ה.

אמנם יסוד התכליתי של ימי קודש אלו, להכיר את
 הערך הנשגב של הנהגת אדון כל ית, איך מהמון הדברים
 המתנשאים. להשחית ולבלע כל קודש הכין רשיה לפכה עד
 5 שמלאך רע בע"כ יענה אמן. וכאשר אירע ליעקב עם שרד של
 עשו, שלא נפטר ממנו בעצם התאבקותו: עמו עד אשר ברך אותו
 שם. ומזאת התכונה נצמחת ג"כ התשועה ההוית, שהיא פרטית
 לערך התשועה הרוחנית הגדולה: ההולכת ומתפשטת להפוך את
 החשך לאור, ועל שניהם יחד נקבעו הימים טובים הללו, בהלל
 גם בהודאה.

עין אור למה שכתבתי, ע"ה.